

เกาหลีในยุคอาณาจักรโชซอน

รศ. ดร. คำรงค์ ฐานดี

ผู้อำนวยการศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาพยนตร์เกาหลีเรื่อง เคจังกึม: จอมนางแห่งวังหลวง (Jewel of the Palace) ที่นำมาฉายในโทรทัศน์ของไทยช่วงปี พ.ศ. 2548-9 ได้สร้างความฮือฮาแก่ผู้ชมทั่วประเทศที่ต่างเฝ้าติดตามความเป็นไปของเนื้อเรื่องและต่างชื่นชมบทประพันธ์ ผู้แสดง และทัศนียภาพที่ปรากฏในภาพยนตร์ ทำให้ “เคจังกึม” ได้รับความนิยมสูงสุด

ในเนื้อเรื่อง ได้กล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนเกาหลีในยุคอาณาจักรโชซอน ซึ่งในช่วงนั้นสังคมเกาหลีมีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และมีสภาพสังคมวัฒนธรรมที่น่าสนใจยิ่ง บทความนี้จะกล่าวถึงเรื่องราวของยุคนี้อย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวของสังคมเกาหลีได้พอสังเขป

อาณาจักรโชซอนยุคใหม่

ภายหลังที่มีการประกาศอย่างเป็นทางการว่าอาณาจักรโคริว (คูปุกจินประวัติศาสตร์เกาหลีในตอนท้ายของบทความนี้) ได้สิ้นสุดลงแล้ว นายพลยี่ก็ได้สถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์อย่างสมบูรณและได้รับพระนามว่ากษัตริย์เตโจ (T'aejo) ขึ้นครองราชย์ระหว่าง ค.ศ. 1392 - 1398 พระองค์ได้ย้ายเมืองหลวงจากเมืองเกซองมาเป็นเมืองฮานยาง (Hanyang) หรือปัจจุบันเรียกว่ากรุงโซล รวมทั้งได้ตั้งชื่ออาณาจักรใหม่นี้ว่า โชซอน ตามชื่อเดิมในอดีต ซึ่งหมายถึง ดินแดนที่มีแต่ความสดชื่น หรือดินแดนที่สงบยามเช้า

อาณาจักรโชซอนยุคใหม่ (ต่อไปนี้จะใช้คำว่า อาณาจักรโชซอน) มีลักษณะเด่นดังนี้ ประการที่หนึ่ง ดินแดนบนคาบสมุทรเกาหลีได้มีการรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนตั้งเป็นประเทศอย่างจริงจังในยุคนี้เอง จริงอยู่ที่ในอดีตนับตั้งแต่มีการรวบรวมบ้านเมืองเป็นปึกแผ่นโดยต้นขุนตามตำนานของการสร้างชาติ แต่มิได้หมายความว่าสังคมแห่งนี้จะมีสภาพเป็นประเทศที่มีอาณาเขตจำเพาะแน่นอนตายตัว ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพบ้านเมืองมีการแบ่งเป็นแคว้นแคว้นตามกลุ่มเทือกตระกูล อีกทั้งมีการแย่งชิงความเป็น

ใหญ่ระหว่างอาณาจักรเล็ก ๆ ตลอดเวลา ลูถึงอาณาจักรโซซอนในปี ค.ศ. 1392 เป็นต้นมา เกาหลีได้รวมตัวกันเป็นปึกแผ่นและสามารถครอบครองอำนาจในฐานะเป็นราชอาณาจักรหนึ่งเดียวได้ถึง 518 ปี (ค.ศ. 1392 - 1910) จนกระทั่งถูกญี่ปุ่นยึดครองเป็นอาณานิคม ประการที่สอง ในยุคราชวงศ์ยี่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประวัติศาสตร์ของเกาหลีเพราะเป็นช่วงระยะเวลายาวนานที่สามารถหล่อหลอมความเป็นชาติ และส่งผลให้มีการพัฒนาทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนจารีตประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อชาติเกาหลีเมื่อต้องเผชิญกับการทำหายของอิทธิพลจากชาติตะวันตกที่แผ่เข้ามายังโลกตะวันออกในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ประการสุดท้าย ดินแดนบนคาบสมุทรเกาหลีได้รวมตัวเป็นอาณาจักรของสังคมเกาหลีเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะถูกลบออกจากแผนที่โลกในระหว่างปี ค.ศ. 1910 - 1945 โดยญี่ปุ่นและถูกแบ่งแยกออกเป็น 2 ประเทศนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมา

โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรม

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่าห้าร้อยปี อาณาจักรโซซอนมีผู้ปกครองที่มีอำนาจสูงสุดได้แก่ กษัตริย์ ซึ่งได้รับตำแหน่งตามสายโลหิต อย่างไรก็ตาม พระมหากษัตริย์พระองค์หนึ่งอาจมีพระโอรสหลายพระองค์ แต่จะมีเพียงองค์เดียวเท่านั้นที่จะได้รับเลือกให้เป็นผู้สืบทอดตำแหน่ง ดังนั้น เชื่อพระวงศ์ต่างมักสืบทอดสมัครพรรคพวกและหาทางแย่งชิงตำแหน่งประมุขของชาติไปครอบครอง จึงก่อให้เกิดการแบ่งออกเป็นก๊กเป็นเหล่า จนมีผู้ขนานนามว่า ในยุคนี้เกาหลีมีการปกครองในระบบการเมืองตามก๊ก (factionalism) ที่อยู่ห้อมล้อมตัวกษัตริย์ผู้มีอำนาจสูงสุดของประเทศ หากกลุ่มใดได้รับอำนาจเป็นกษัตริย์ก็จะมีการทำลายฝ่ายตรงข้ามด้วยการสังหารหรือเนรเทศออกจากเมืองหลวงไป จะเห็นได้ว่า สภาพการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นเช่นเดียวกับสังคมในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ทั่วโลก

1.1 กษัตริย์เตโชกับการปฏิวัติทางสังคม

เมื่ออี ซองเกียตั้งตนเป็นกษัตริย์แห่งราชวงศ์ยี่แล้ว พระองค์ได้ส่งคณะทูตไปยังจีนเพื่อรายงานความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองกับกษัตริย์แห่งราชวงศ์หมิง นั่น

หมายความว่า พระองค์ได้เข้าสวมมิกัดคีต่อราชวงศ์หมิงและยอมรับอิทธิพลของจีนมากยิ่งขึ้นกว่าสมัยอาณาจักรสหพันธรัฐซิลลา และโคริวเสียอีก ตัวอย่างสำคัญก็คือการให้อำนาจของจักรพรรดิจินในการเลือกชื่อระหว่าง โซซอน และสวาเรียง (ซึ่งชื่อหลังนี้เป็นชื่อของบ้านเกิดของยี ซองเกียเอง) เมื่อราชวงศ์หมิงให้ความเห็นว่าชื่อ โซซอนเหมาะสมกว่า กษัตริย์ของเกาหลีก็ยอมรับชื่อนั้นใช้เป็นชื่อของประเทศทันที

กษัตริย์เตโจแห่งราชวงศ์ยี่ได้ปฏิวัติสังคมในช่วงที่พระองค์ขึ้นครองราชย์ที่สำคัญยิ่งดังนี้

ก. เกาหลีเปิดรับอิทธิพลของลัทธิขงจื้อแทนที่พุทธศาสนา ทำให้ลัทธิขงจื้อมีบทบาททุกด้านต่อการบริหารประเทศและวิถีทางการดำเนินชีวิตของประชาชนในยุคโซซอนเป็นอย่างมาก ลัทธินี้ได้กลายมาเป็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวันของคนเกาหลีมาจนถึงปัจจุบัน

ข. การปฏิรูปที่ดิน อาณาจักรต่าง ๆ ในอดีตมักเผชิญกับปัญหาเรื่องการถือครองที่ดิน ทั้งนี้เพราะสังคมเหล่านั้นเป็นสังคมเกษตรกรรม ที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างผลผลิตทางการเกษตร แต่ที่ดินทำกินส่วนใหญ่ตกเป็นของขุนนาง ข้าราชการทุกระดับชั้นและวัดในพระพุทธศาสนาเนื่องจากผู้ศรัทธาได้ถวายที่ดินให้แก่วัดเป็นจำนวนมาก ความเหลื่อมล้ำของการถือครองที่ดินกลายเป็นชนวนสำคัญของความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างผู้กุมอำนาจทางการเมืองผู้ซึ่งเพิ่มอำนาจการผูกขาดที่ทำกินไว้ในมือตน กับข้าราชการชั้นผู้น้อยในส่วนภูมิภาค และชาวนาที่สูญเสียที่ดินไปเรื่อย ๆ ในที่สุดสถานการณ์ก็บานปลายกลายเป็นความขัดแย้งทางการเมืองและยังผลให้อาณาจักรโคกูริวและโคริวพังพินาศไป ดังนั้น เมื่อกษัตริย์เตโจแห่งราชวงศ์ยี่มีอำนาจจึงได้ประกาศริบที่ดินทั่วพระราชอาณาจักรมาเป็นของรัฐพร้อมกับเผาทะเบียนที่ดินทิ้ง จากนั้น จึงนำที่ดินมาจัดสรรใหม่เพื่อแจกให้แก่ให้แก่ชาวนาผู้ไร้ที่ทำกิน

ต่อมา ค.ศ. 1398 กษัตริย์ได้สละราชสมบัติ พระราชโอรสองค์ที่หนึ่งชื่อ ซองจง สืบทอดตำแหน่งแทน ตามธรรมเนียมปฏิบัติของการสืบทอดอำนาจทางการเมืองและทรัพย์สินสมบัติตามบทบัญญัติของลัทธิขงจื้อ แต่กษัตริย์ของจงอยู่ในตำแหน่งเพียงปีเศษ ก็ได้มอบอำนาจให้แก่น้องชายขึ้นครองราชย์แทนชื่อ กษัตริย์เตจง (T'aejong ค.ศ. 1400 - 1418)

กษัตริย์เตจงได้ทำการปฏิรูปการบริหารประเทศซึ่งได้เริ่มต้นทำมาแล้วในสมัย พระบิดาจนได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมาย กล่าวคือ พระองค์ได้แยกการบริหารทางการ ปกครองออกจากทหาร โดยไม่ยอมให้มีการควบตำแหน่งของทั้งสองสายในเวลา เดียวกัน พระองค์ได้ยุบองค์กรของรัฐบาลที่ตั้งขึ้นในสมัยอาณาจักรโคริวและปรับแต่ง การบริหารงานเสียใหม่เพื่อให้เป็นระบบตามแนวของจีน โดยจัดตั้งสำนักพระราชเลขานุการ ให้ทำหน้าที่ร่างกฎหมาย และสำนักงานคณะกรรมการตรวจตราให้ทำหน้าที่ในการ ตรวจสอบการทำงานของข้าราชการ พระองค์ได้ตั้งหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่า กระทรวงอีก 6 กระทรวง คือ สำนักงานข้าราชการพลเรือน กระทรวงการคลัง กระทรวง พิธีการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงโยธาธิการ ในปี ค.ศ. 1413 เกาหลีได้นำวิธีการปกครองส่วนภูมิภาคของจีนมาใช้ โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 มณฑลและถือปฏิบัติเรื่อยมาจนถึงตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 การจัดรูปการ ปกครองดังกล่าวทำให้รัฐบาลสามารถควบคุมข้าราชการส่วนภูมิภาคได้เคร่งครัดมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ก็เพื่อป้องกันมิให้ข้าราชการส่วนภูมิภาคใช้ระบบเลือกที่รักมักที่ชังกับ ประชาชน อีกทั้งยังบังคับไม่ให้ข้าราชการดำรงตำแหน่งหน้าที่ในภูมิภาคหรือถิ่น กำเนิดของตนอย่างเด็ดขาด

ในปี ค.ศ. 1418 กษัตริย์เซจง (Sejong ค.ศ. 1418 - 1450) โอรสของกษัตริย์เต จงได้ขึ้นครองราชย์ กษัตริย์เซจงดำรงอยู่ในตำแหน่งจนถึงปี ค.ศ. 1450 หรือ ครองราชย์ยาวนานถึง 32 ปี พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในราชวงศ์ยี่ทีเดียว ผลงานที่สำคัญของพระองค์มีดังต่อไปนี้

(1) ตั้งสถาบันวิจัยในพระราชูปถัมภ์ (Chiphyonjon) สถาบันแห่งนี้เป็น เสมือนสำนักงานเลขานุการส่วนพระมหากษัตริย์ ประกอบไปด้วยนักปราชญ์ 10 คน (ต่อมา เพิ่มจำนวนเป็น 20 คน) ทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้าหาหลักการทางด้านการเมือง เขียน หนังสือและให้ข้อเสนอแนะตามคำภีร์หลักของขงจื้อ โดยนักปราชญ์เหล่านี้จะนำ เรื่องราวที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาบรรยายในท้องพระโรงให้แก่พระมหากษัตริย์และเหล่าขุน นางฟัง ผู้รู้เหล่านี้ยังทำหน้าที่ฝึกอบรมทางวิชาการแก่องค์อุปราชและจัดพิมพ์ตำรา ทางด้านภูมิศาสตร์ แพทยศาสตร์ และประวัติศาสตร์ของราชอาณาจักร

รูปการจัดตั้งสถาบันดังกล่าวได้ลอกเลียนมาจากจีนยุคโบราณ อนึ่ง เนื่องจากกษัตริย์เซจงเป็นผู้ยึดมั่นในหลักการขงจื้ออย่างเคร่งครัด พระองค์จึงทรงนิยม

ชมชื่นความรู้และยกย่องนักปราชญ์ราชบัณฑิต รวมทั้งสนับสนุนให้เหล่าข้าทาสบริวาร เข้ารับการศึกษาเล่าเรียนจากสถาบันดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

(2) สร้างตัวอักษรเกาหลี ตอนต้นทศวรรษที่ 1440 กษัตริย์เซจงได้สร้างโครงการที่สำคัญต่อชาติยิ่ง คือ โครงการสร้างตัวอักษรภาษาเกาหลี และได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1443 พระองค์เรียกอักษรเกาหลีที่ประดิษฐ์ขึ้นนี้ว่า ฮันกิล (Hangul) และนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้

(3) การรวมมณฑลทางตอนเหนือเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรโชซอน บริเวณดินแดนทางตอนเหนือที่ติดกับแม่น้ำยาลูซึ่งเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของอาณาจักรโคกูริว อาณาจักรโคกูริวมักถูกชนต่างชาติเข้ามาโจมตีและยึดครองเสมอ ในครั้งสุดท้าย บริเวณส่วนนี้ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของพวกมองโกล ในปี ค.ศ. 1433 กษัตริย์เซจงได้ส่งกองทัพขึ้นไปขับไล่และโจมตีชนเผ่าต่างชาติจนแตกพ่าย พระองค์จึงสั่งให้มีการสร้างป้อมและจัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นในบริเวณนั้น ทำให้บริเวณส่วนนี้สงบสุขและเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรโชซอน

กล่าวโดยย่อ ในช่วงต้นของอาณาจักรโชซอน แนวความคิดของกษัตริย์เตโจ และกษัตริย์องค์ต่อมาได้ยึดมั่นในรูปแบบการปกครองและการพัฒนาประเทศตามแบบฉบับของจีนอย่างเคร่งครัด จึงแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของจีนในการหล่อหลอมอารยธรรมของชาวเกาหลีให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับจีน แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในเกาหลีตลอดช่วงยุคนี้ก็คือการแก่งแย่งชิงตำแหน่งประมุขของประเทศในหมู่เชื้อพระวงศ์อยู่เสมอมิได้ขาด

1.2 โครงสร้างสังคมในยุคต้น

ในปี ค.ศ.1404 ได้มีการทำสำมะโนประชากรขึ้นเป็นครั้งแรก ในครั้งนั้น เกาหลีมีครัวเรือนทั้งสิ้น 174,132 ครัวเรือน และมีประชากร 360,929 คน มีตำแหน่งข้าราชการรวม 820 ตำแหน่ง ส่วนตำแหน่งทางทหารมี 4,000 ตำแหน่ง จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ทำงานในกองทัพมีมากกว่า อย่างไรก็ตาม ในบทบัญญัติของขงจื้อมักจะเน้นถึงความสำคัญของนักปราชญ์และข้าราชการเหนือกว่าผู้ใช้อาวุธ ดังนั้น ข้าราชการในราชสำนักผู้ซึ่งมีทั้งความรู้และดำรงตำแหน่งในทางราชการจึงได้รับการยกย่องจากกษัตริย์และผู้คนทั่วไปว่าเป็นผู้ที่มีเกียรติทางสังคมสูง

สังคมในยุคนี้ได้มีการแบ่งชนชั้นออกเป็น 4 ชั้นดังเช่นในอดีตกาล ดังนี้

(1) ยางบัน (Yanban) ชั้นนี้เป็นชนชั้นสูงสุด ประกอบด้วยพวกเชื้อพระวงศ์และราชตระกูลในราชสำนัก รวมทั้งขุนนางชั้นผู้ใหญ่ซึ่งแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ ข้าราชการพลเรือน เรียกว่า มุนบัน (Munban) ข้าราชการทหาร เรียกว่า มุบัน (Muban) คำว่ายางบันนั้นจึงหมายถึงชนชั้นสูงทั้งสองกลุ่ม พวกยางบันนับว่าเป็นพวกที่มีอำนาจสูงสุดที่ห้อมล้อมองค์พระมหากษัตริย์ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจเพราะเป็นทั้งเจ้าของที่ดินและเป็นนายทาสและแรงงานที่อาศัยอยู่ในชนบท

การเข้าสู่ตำแหน่งยางบันได้นั้นจะต้องผ่านการสอบคัดเลือกเพื่อเข้ารับราชการ เช่นเดียวกับระบบของจีน ในกรณีของเกาหลีแม้ไม่ได้กำหนดสิทธิในการสอบไล่ไว้เฉพาะชนชั้นยางบัน แต่คนธรรมดามีโอกาสน้อยมากที่จะสามารถสอบผ่านเข้าไปได้ ทั้งนี้เป็นเพราะลูกของชนชั้นสูงมักจะได้รับการศึกษาจากสถานศึกษาชั้นดีตั้งแต่เล็ก ๆ และได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่ที่มีพื้นฐานเป็นชนชั้นสูงอยู่แล้ว ทำให้ผู้สอบไล่ได้กระจุกตัวอยู่ในคนกลุ่มยางบันเป็นส่วนใหญ่ จึงดูเหมือนหนึ่งว่าเกาหลีจำกัดสิทธิในการสอบไล่ไว้ให้กับพวกยางบันเท่านั้น

ในกลุ่มยางบันด้วยกันก็มีการแบ่งสถานภาพและโอกาสทางสังคมตามพื้นฐานทางครอบครัวของแต่ละคน ผู้ที่มีโอกาสดีที่สุดก็คือผู้ที่ถือกำเนิดเป็นบุตรชายที่เกิดจากภรรยาหลวงที่ถูกต้องตามกฎหมายของสังคม และผู้ที่เป็นบุตรชายที่เกิดจากอนุภรรยาที่ผ่านงานพิธีสมรส บุตรที่มาจากสองกลุ่มนี้เท่านั้นจะมีสิทธิเรียนรู่วิทยาการของขงจื้อและเข้าสอบไล่ถึงชั้นสูงสุดเพื่อสืบทอดอำนาจและตำแหน่งของบรรพบุรุษ ส่วนเด็กที่เกิดจากภรรยาลับหรืออนุภรรยาที่ไม่ผ่านพิธีสมรสจะถูกจำกัดให้ประกอบอาชีพเป็นช่างชำนาญการหรือชนชั้นกลางไป

กล่าวโดยย่อ ยางบันเป็นชนชั้นสูงของสังคมและมีการถ่ายทอดฐานะทางสังคมโดยผ่านทางสายเลือดหรือสายตระกูลเป็นหลัก ชั้นนี้จะมีอาชีพที่มีเกียรติทางสังคม เช่น เป็นขุนนาง ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ นักปราชญ์ และแม่ทัพนายกอง ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้มักครอบครองอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจพร้อม ๆ กันไป

(2) ชุงอิน (Chungin) หรือชนชั้นกลาง ชั้นนี้จะได้รับการฝึกฝนในวิชาชีพช่างชำนาญการในด้านเทคนิคและวิทยาศาสตร์ รวมทั้งภาษาต่างประเทศเพื่อประกอบอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาดังกล่าวตามความต้องการของรัฐบาล หน้าที่การงานเหล่านี้ไม่

เป็นที่พึงประสงค์ของพวกยางบัน ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นงานที่ต่ำกว่า ซึ่งต้องทำงานอยู่ใต้ อำนาจของชนชั้นสูง

ลูกหลานของชนชั้นกลางจะสืบทอดสถานภาพทางสังคมโดยผ่านทางสายเลือด หรือสายตระกูลเช่นกัน อาชีพที่พวกเขาทำมักเป็นข้าราชการระดับกลางที่เน้น ความสามารถเฉพาะทาง และถือเป็นแขนงขาของรัฐบาลหรือราชสำนัก จำนวนของชน ชั้นกลางมีไม่มากนัก

(3) ซังมิน (Sangmin) หรือพวกสามัญชนและยางมิน (Yangmin) หรือชาวนา คนในชนชั้นนี้เป็นคนส่วนใหญ่ของสังคมที่ประกอบอาชีพเป็นชาวนาและพ่อค้ารายย่อย ทั้งนี้เพราะสังคมเกาหลีในยุคนี้เป็นสังคมเกษตรกรรม ที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูกมีอยู่ อย่างจำกัดและล้วนเป็นของตระกูลยางบันที่มีตำแหน่งหน้าที่สูงทางราชการแทบทั้งสิ้น พวกชาวนาจึงต้องเช่าที่นาโดยเสียดค่าเช่า ภาษีที่ดินและภาษีผลผลิตเพื่อนำส่งไปให้แก่ ราชสำนัก อนึ่ง การเก็บภาษีมักกระทำหลายขั้นตอน และเป็นช่องทางให้ข้าราชการส่วน ภูมิภาคสามารถทุจริตและเบียดบังเงินภาษีอากร ไปเป็นของตน จนบางครั้งทำให้ผู้เช่า ที่ดินกลายเป็นทาสติดที่ดิน ไปในที่สุด

ส่วนพ่อค้าชั้นนี้ก็มิมีบทบาทไม่มากนักเพราะการค้าถูกจำกัดให้กระทำภายในเขต ของแต่ละหมู่บ้าน นอกจากนี้ ลัทธิขงจื้อมักเหยียดหยามอาชีพพ่อค้าที่แสวงหาผลกำไร ว่าเป็นงานที่ต่ำและน่ารังเกียจ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสามารถแสวงหาผลกำไรได้ ทำให้ พ่อค้าได้รับการคุ้มครองจากชนชั้นสูงโดยใช้ทรัพย์สินเป็นใบเบิกทางในงานอาชีพและ ดำเนินชีวิตในสังคม

ในยุคใดที่กษัตริย์และขุนนางประสงค์ที่จะให้บ้านเมืองสงบสุข สามัญชนมักจะ ได้รับการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขโดยไม่ถูกกดขี่ข่มเหงหรือรีดไถจากพวกยางบันมากนัก ในทางตรงกันข้าม ในยุคที่ราชสำนักขาดเสถียรภาพเพราะมีการขับเคี่ยวชิงดีชิงเด่น ระหว่างเชื้อพระวงศ์และยางบันแต่ละกลุ่ม ชนชั้นนี้ย่อมได้รับผลกระทบมากที่สุดเพราะ จะถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารและถูกเร่งรัดเก็บภาษีในอัตราสูง จึงทำให้เกิดการลุกฮือก่อการ จลาจลของชาวนาเสมอ

คนในชนชั้นนี้ที่เป็นชายวัย 16 - 60 ปีจะต้องไปเป็นทหารในช่วงหนึ่งของชีวิต และจะต้องไปทำงานให้กับรัฐบาลปีละ 6 วัน แต่ในความเป็นจริงนั้น พวกเขาต้องทำงาน มากกว่านี้ ซึ่งขึ้นอยู่กับโครงการที่ไปทำ ดังเช่น งานซ่อมแซมถนนและหลุมฝังศพของ

กษัตริย์ สร้างเขื่อนกันน้ำท่วม ขุดเหมืองฝาย และสร้างป้อมปราการ จึงต้องทำงานหลายวันจนกว่าโครงการนั้นจะเสร็จสิ้น

ลูกหลานของสามัญชนอาจเลื่อนฐานะทางสังคมได้บ้างหากสามารถสอบไล่ผ่านเข้ารับราชการในระดับท้องถิ่น แต่จำนวนผู้สอบผ่านมีน้อยมาก ทำให้การสอบไล่ได้แต่ละครั้งสร้างความฮือฮาและกลายเป็นตำนานเล่าขานกันไม่รู้จบของคนในตระกูลนั้น ๆ

(4) ขอนมิน (Chonmin) หรือผู้ถือกำเนิดต้อยต่ำ เป็นชนชั้นต่ำสุดของสังคม ประกอบไปด้วยทาส พวกเดินร่ำและนักแสดง คนทรง และคนฆ่าสัตว์ สถานภาพของพวกเขาจะตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ชนชั้นต่ำเหล่านี้จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม บางครั้งจะไม่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านของชนชั้นอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นคนฆ่าสัตว์ซึ่งต้องแยกอยู่ในหมู่บ้านเองต่างหาก

ทาสมีหลายประเภท ได้แก่ ทาสของรัฐบาล ทาสของตระกูล และทาสของเอกชน ทาสเหล่านี้ได้แก่ลูกที่ถือกำเนิดจากมารดาที่เคยเป็นทาสมาก่อน หรือเป็นผู้ที่ขายตัวหรือที่ถูกบิดามารดานำมาขายเป็นทาส หรือเป็นเด็กทารกที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งอันเป็นผลมาจากการเกิดจากการมีความสัมพันธ์ที่ไม่เปิดเผยตามประเพณี เป็นต้น

ชนชั้นต่ำเหล่านี้จะไม่ถูกกำหนดให้เสียภาษี หรือไปทำงานให้กับรัฐบาลหรือต้องไปเป็นทหาร ทั้งนี้เพราะไม่ถือว่าเป็นสิทธิเท่าเทียมกับในชนชั้นอื่น ทาสของรัฐบาลจะต้องทำงานในโรงงานของรัฐในการผลิตสิ่งของประเภทต่าง ๆ และทำงานรับใช้เหล่าข้าราชการ ทาสของเอกชนจะทำงานเป็นผู้รับใช้ในบ้านของผู้เป็นนายและต้องทำงานขุดดินแบกหามในไร่นาของเจ้าของนายทาส

ผู้ที่อยู่ในชนชั้นต่ำจะแต่งงานกับคนในชนชั้นอื่นไม่ได้ ดังนั้น การเลื่อนชั้นทางสังคม จึงเป็นไปได้ยากมาก ในปี ค.ศ. 1650 มีทาสทั้งหมดรวม 200,000 คนจากจำนวนประชากรทั้งสิ้นราวสองล้านคน ส่วนในปี ค.ศ. 1717 ประชากรของเกาหลีมี 6,846,568 คน มีทาสทั้งสิ้นราว 350,000 คน

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างสังคมในยุคต้นของอาณาจักรโชซอนมีผลทำให้คนถูกจำแนกออกเป็นชั้น ๆ ตามสถานภาพที่ติดมาแต่กำเนิด ชนชั้นแต่ละชนชั้นจะมีโอกาสเลื่อนชั้นหรือเลื่อนลงได้น้อยมาก ทั้งนี้เพราะมีกฎหมายสังคมที่ห้ามมิให้มีการแต่งงานข้ามชนชั้นเด็ดขาด ตัวอย่างเช่น ยางบันจะแต่งงานได้กับเฉพาะพวกยางบันเท่านั้น หากมีการ

แต่งงานข้ามชนชั้นเกิดขึ้น ผู้นั้นก็จะได้รับการลงโทษอย่างหนัก อนึ่ง การนับชนชั้นของเด็กที่เกิดจะยึดสถานภาพของมารดาเป็นหลัก โดยไม่คำนึงว่าผู้เป็นบิดาจะเป็นคนในชนชั้นใด จริงอยู่ที่มีการนำระบบการสอบไล่เพื่อเข้ารับราชการของจีนมาใช้นับตั้งแต่ยุคต้นของราชวงศ์ยี่ แต่โอกาสของชนชั้นต่ำที่จะเลื่อนฐานะทางสังคมตามระบบนี้มีน้อยมาก ทั้งนี้เพราะการแบ่งชนชั้นของเกาหลีในยุคนั้นเป็นไปอย่างเข้มงวดมากและมีกฎเกณฑ์มากมายที่ทำให้คนในแต่ละชนชั้นจำเป็นต้องมีชีวิตในกรอบของชนชั้นของตน

1.3 การล่มสลายของระบบสังคมและการรุกรานจากต่างชาติ

(1) ความปั่นป่วนในสังคมเกาหลี แม้ว่านายพลยี่หรือกษัตริย์เตโจจะทำการปฏิรูปที่ดิน

ด้วยการยึดที่ดินจากวัดพุทธศาสนาและของขุนนางในราชอาณาจักรโคริวมาแบ่งให้เกษตรกรและเหล่าผู้ก่อการที่ร่วมยึดอำนาจอย่างถาวรแล้ว แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปภายใต้ระบบสังคมที่แบ่งคนออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ อย่างเข้มงวดนั้น ชนชั้นสูงหรือย้านของราชวงศ์ยี่ก็ทำการสะสมที่ดินและตั้งตัวเป็นใหญ่ครอบครองที่ดินเป็นจำนวนมากหรือตั้งอาณาจักรย่อยของตน (nongjang or yangban estates)

ขุนนางเหล่านี้จะให้ชาวนาเป็นผู้เช่าที่ดินและใช้ทาสทำการเพาะปลูกในชนบท ส่วนตนเองและครอบครัวมักจะตั้งบ้านเรือนอยู่ในเมืองหลวง ใช้ชีวิตอย่างหรูหราฟุ่มเฟือยอันเป็นการอวดฐานะของแต่ละครอบครัวและตระกูล กล่าวคือ มักเป็นธรรมเนียมที่ย้านจะจัดงานแต่งงาน งานเผาศพ และงานไหว้บรรพบุรุษให้ยิ่งใหญ่ โดยในงานจะมีการจัดอาหารเลี้ยงอย่างหรูหราและมีการบันเทิงครบครัน เจ้าของงานมักจะสวมใส่เครื่องประดับราคาแพง โดยเครื่องประดับแต่ละชิ้นจะเหมาะสมกับงานแต่ละประเภท ทำให้ค่าใช้จ่ายของครอบครัวย้านสูงมาก จึงจำเป็นต้องหารายได้จากทุกทางเพื่อนำมาจุนเจือในการผดุงสถานภาพในเมืองหลวง

ส่วนชาวนานั้น ภาระทางด้านภาษีอากรที่จะต้องจ่ายให้รัฐเป็นภาระที่หนักมาก ซึ่งอาจจัดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ภาษีโดยตรงจะจ่ายเป็นข้าว ภาษีทางอ้อมได้แก่การมอบ "ของกำนัล" ให้กับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น และภาษีที่จ่ายเป็นแรงงาน (ทำงานให้กับรัฐบาลปีละ 6 วัน) ภาษีเหล่านี้จะเป็นค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากค่าเช่าที่ดิน หากจำเป็นต้องเช่าที่ดินทำกินจากเจ้าของที่ดิน

การเรียกเก็บของกำนัลหรือบรรณาการเป็นหน้าที่ของพนักงานแขวงการปกครองแต่ละแขวง (hyon) วิธีการเก็บภาษีทางอ้อมนี้ก่อให้เกิดการทุจริตและการข่มขู่ทักท้วงสินอย่างมโหฬาร ทั้งนี้เพราะเจ้าพนักงานมักจะประเมินจำนวนผลผลิตมากเกินไปจนความเป็นจริงที่ชาวนาสามารถผลิตได้ ซึ่งการมอบของกำนัลจะมอบให้เป็นระยะ ๆ ตามสัดส่วนของผลผลิต ดังนั้นของกำนัลส่วนเกินที่เก็บได้จะถูกลำไปใช้ส่วนตัวของข้าราชการไป นอกจากนี้ยังมีการบังคับให้ชาวนามอบสิ่งของอื่น ๆ หากต้องการโดยให้มีการประเมินภาษีใหม่ สิ่งของเหล่านี้ได้แก่ น้ำมันงา น้ำผึ้ง ไก่ ไก่ฟ้า ฟืนและถ่าน หนึ่งหากมีการจัดงานของขุนนางในจังหวัดและในเมืองหลวง ก็จะมีการเก็บของกำนัลเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า เมื่อชาวนาไม่สามารถเก็บพืชผลได้เพียงพอ จึงจำเป็นต้องไปกู้ยืมเงินเพื่อนำมาจ่ายเป็นภาษีอากร อัตราดอกเบี้ยในยุคนั้นเท่ากับร้อยละ 10 แต่หากเกิดภาวะสงครามขึ้นอัตราดอกเบี้ยจะเพิ่มเป็นร้อยละ 10 - 30 ที่เดียว

สถานการณ์ในยุคนั้นก่อให้เกิดข้อขัดแย้ง 2 ประการในหมู่ชนชั้นสูง คือ (1) การสร้างสมฐานะตามสายตระกูลของยงบันก่อให้เกิดการแย่งชิงผลประโยชน์กับกษัตริย์หรือของชาติ และ (2) จำนวนลูกหลานยงบันเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี แต่ตำแหน่งทางราชการมิได้ขยายตัวรองรับกับจำนวนที่เพิ่ม ทั้งนี้เป็นผลมาจากการสอบไล่ที่มักคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถจริง ๆ และจำกัดจำนวนผู้สอบผ่าน ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกออกเป็นก๊ก ๆ ในขณะเดียวกันก็มีการขัดแย้งระหว่างเหล่ายงบันสูงอายุที่ยึดมั่นตามแนวอนุรักษนิยมกับคนรุ่นใหม่ด้วย ซึ่งข้อขัดแย้งเหล่านี้เป็นผลมาจากการนับถือลัทธิขงจื้อที่คนกลุ่มหนึ่งยึดแนวทางหลักของจีนเป็นแนวปฏิบัติ ในขณะที่คนอีกกลุ่มหนึ่งแปลความหมายของลัทธินี้ตามบริบทหรือบนพื้นฐานของสังคมเกาหลี หนึ่ง มีการเร่งสร้างสถาบันศึกษาลัทธิขงจื้อขึ้นในหมู่ยงบันของแต่ละกลุ่มและเน้นศึกษาประเด็นที่จะสนับสนุนแนวความคิดของกลุ่มตนจากคำภีร์ของศาสนา ลักษณะเช่นนี้ก่อให้เกิดการแบ่งแยกสังคม โดยแต่ละกลุ่มจะโจมตีให้ร้ายฝ่ายตรงข้ามเสมอ นอกจากนี้หากฝ่ายใดมีอำนาจก็จะดึงพวกพ้องให้มีตำแหน่งสูงขึ้น และหาทางขจัดฝ่ายอื่นให้หลุดจากหัวอำนาจไป เป็นต้น การแบ่งกลุ่มมักจะเป็นไปในรูปภูมิภาคนิยม คือ กลุ่มทางเหนือ กลุ่มทางตะวันออก และกลุ่มทางตะวันตกของคาบสมุทร

กล่าวโดยย่อ สังคมเกาหลีในยุคนี้เริ่มอ่อนแอเพราะมีการต่อสู้แข่งขันกันในกลุ่มชนชั้นสูงและเกิดความยากลำบากของชนชั้นต่ำที่ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูประเทศ

ความวุ่นวายก่อให้เกิดการแตกแยกและเกิดกบฏของชนชั้นต่ำเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และการเอาโรคเอาเปรียบในสังคม กบฏที่มีชื่อเสียงมากในยุคตอนกลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 คือกบฏที่นำโดยอิม คือกของที่รวบรวมชาวนายากจนปล้นสดมภ์บ้านเรือนของชาวบ้านและข้าราชการที่ร่ำรวย แล้วนำเอาทรัพย์สินที่ได้มาแจกจ่ายให้กับผู้ยากไร้ นอกจากนี้ยังบุกยึดคลังอาหารของรัฐบาลในจังหวัดเคียงกิและฮวงเฮแล้วนำไปมอบให้กับผู้หิวโหย ในที่สุดทางการจับได้และประหารชีวิตในปี ค.ศ. 1562 แต่อุดมการณ์และชื่อเสียงของเขาระบือไปทั่ว จนมีผู้นำเรื่องราวไปเขียนเป็นนิยายชื่อ นิยายของสอง คิลทอง (The Tale of Hong Kil-Tong)

(2) การรุกรานจากญี่ปุ่น ญี่ปุ่นกับเกาหลีเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ติดต่อกันมาช้านาน พอถึงยุคอาณาจักรโชซอน เกาหลีได้ขอร้องให้ญี่ปุ่นช่วยจัดการกับโจรสลัด ญี่ปุ่นที่เข้ามาปล้นสดมภ์ตามชายฝั่ง ทำให้กลุ่มโจรมีจำนวนลดน้อยลงมาก เกาหลีจึงได้เปิดเมืองท่า 3 แห่งเพื่อค้าขายกับญี่ปุ่นในสมัยของกษัตริย์เตโจเป็นต้นมา

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ญี่ปุ่นใช้ระบบการปกครองแบบโชกุนหรือฟิวเคอร์ (ระบบเจ้านาย-ข้าศึกที่ดิน) โชกุนได้รับอำนาจจากองค์จักรพรรดิให้ปกครองเมืองหนึ่ง โดยมีการเรียกโชกุนนั้นว่าไดเมียว ในศตวรรษที่ 16 โชกุนอาชิการา (Ashikara Shogun) มีอำนาจในรัฐบาลมาก องค์จักรพรรดิเป็นเพียงประมุขของประเทศแต่เพียงในนามเท่านั้น ต่อมา สถานการณ์ได้แปรเปลี่ยนไปเมื่อโอดะ โนบุนากา (Oda Nobunaga) เข้ายึดอำนาจโค่นล้มรัฐบาลของโชกุนอาชิการาในปี ค.ศ. 1573 โอดะ โนบุนากาได้รับการสนับสนุนจากนายทหารที่มีฝีมือเยี่ยมชื่อโตโยโตมิ ฮิเดโยชิ (Toyotomi Hideyoshi) และสามารถรวมญี่ปุ่นให้เป็นปึกแผ่น โอดะได้ทำให้ญี่ปุ่นมีความเข้มแข็งยิ่ง เพราะเขาใช้ระบบทหารในการปกครองประเทศ อย่งไรก็ตามในปี ค.ศ. 1590 ฮิเดโยชิกลับยึดอำนาจและสังหารโอดะ โนบุนากาเสีย และขึ้นครองอำนาจแทน

ฮิเดโยชิเป็นขุนศึกที่แข็งแกร่งที่จะขยายดินแดนไปยังประเทศอื่น จึงวางแผนเข้าโจมตีจีนด้วยการขอร้องเกาหลีให้เปิดเส้นทางให้ แต่เกาหลีปฏิเสธฮิเดโยชิจึงยกกองทัพ 150,000 คน เข้าโจมตีเกาหลีในฤดูใบไม้ผลิปี ค.ศ.1592 ทันที เมืองท่าปูซานทางทิศใต้ของคาบสมุทรเกาหลีและเมืองอื่น ๆ ถูกญี่ปุ่นยึดได้โดยง่ายเพราะทหารเกาหลีอ่อนแอและไม่มีขวัญกำลังใจในการรบอันเป็นผลเนื่องมาจากการแตกแยกและการกดขี่จากเหล่าชาวบ้าน ต่อมากษัตริย์ซอนโจ (Sonjo ค.ศ.1567 - 1608) ได้เสด็จหนีไป

ยังอุจิว กรุงโซลก็ตกเป็นของญี่ปุ่นภายในสองอาทิตย์ ฮีเด โยชิจึงวางแผนที่จะรุกต่อไปยังจังหวัดเปียงกันและฮัมเกียงทางตอนเหนือเพื่อจะยึดแดนเกาหลีทั้งประเทศ

ราชนาวิของเกาหลีในช่วงนั้นเข้มแข็งมากภายใต้การนำของนายพลเรอีย ชันชิน (Yi Sun-Shin) โดยได้สร้างกองทัพเรือซึ่งเรือมีรูปร่างคล้ายกับเต่าบุกโจมตีกองทัพเรือของญี่ปุ่นจนได้รับชัยชนะ ทำให้กองทัพญี่ปุ่นบนคาบสมุทรเกาหลีถูกตัดขาดเส้นทางส่งเสบียง ทหารเกาหลีร่วมกับทหารจีนของราชวงศ์หมิงที่ได้รับการขอร้องให้ช่วยเหลือได้ตีขนาบกองทัพญี่ปุ่นจนสามารถยึดกรุงโซลกลับคืนมาได้ในปี ค.ศ.1593 ทหารญี่ปุ่นจึงล่าถอยทัพและขอเจรจากับเกาหลี โดยยังคงกองทัพตั้งมั่นไว้ทางตอนใต้ของคาบสมุทรอยู่

สงครามครั้งนี้ทำให้คนเกาหลีเกลียดชังการเข้ามามีอำนาจของต่างชาติในเกาหลีเป็นอย่างนัก และต่างได้แซ่ซ้องความสามารถของนายพลเรอีย ชันชิน ทำให้เขากลายเป็นวีรบุรุษของชาติและได้มีการปั้นรูปของเขาเป็นอนุสาวรีย์ตั้งไว้ใจกลางกรุงโซลจนถึงทุกวันนี้

อย่างไรก็ตาม การเจรจาดำเนินมาหลายปี แต่ก็ไม่อาจบรรลุผล ฮีเด โยชิจึงได้ยกกองทัพรุกรานเกาหลีอีกครั้งที่สองในปี ค.ศ. 1597 สงครามคราวนี้ยังผลให้นายพลเรอีย ชันชินถูกกระสุนเสียชีวิตในสนามรบ ส่วนฮีเด โยชิเสียชีวิตในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ทำให้ญี่ปุ่นต้องถอยทัพกลับประเทศโดยไม่อาจบรรลุผลที่ประสงค์ได้ แต่สงครามก็ได้สร้างความเสียหายให้แก่เกาหลีไม่น้อย

(3) ผลของสงครามต่อสังคมเกาหลี การรุกรานของญี่ปุ่นก่อให้เกิดผลสะท้อนมหาศาลต่อสังคมเกาหลี ดังที่นักประวัติศาสตร์ของเกาหลีอ้างว่า

ก. สามัญชนจำนวนมากถูกกวาดต้อนไปเป็นเชลยและกลายเป็นทาสในสังคมญี่ปุ่น โดยไม่อาจกลับมายังดินแดนบ้านเกิดอีก ราษฎรนับหมื่นถูกสังหารและมีจำนวนไม่น้อยที่อพยพลี้ภัยสงคราม

ข. ที่ดินทำกินถูกทำลาย โดยเฉพาะในจังหวัดเคียงซัง และจังหวัดโซลลา ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกและภาคตะวันตกของคาบสมุทรทางตอนใต้ที่ทหารญี่ปุ่นยึดครองเป็นเวลานาน พื้นที่เพาะปลูกลดจำนวนลงถึงหนึ่งในสาม และบางแห่งลดลงเหลือหนึ่งในหกของพื้นที่เพาะปลูกก่อนสงคราม ทั้งนี้เป็นผลมาจากการขูดและการทำลายในช่วงสงคราม ทำให้ประชาชนอดอยาก แร้นแค้น และโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้นทั่วไป

รายได้ของรัฐลดลงเป็นอันมาก เจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถเก็บภาษีได้คงเคยเพราะ บัญชีที่ดินถูกเผาทำให้ไม่สามารถประเมินจำนวนผลผลิตได้

ค. ทรัพย์สินของประชาชนถูกทำลาย และพวกเขาบ่นประสบกับปัญหา มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักฐานการกักขังถูกเผาพิษสั่นพร้อม ๆ ทรัพย์สินมีค่าและ บ้านเรือน พวกเขาต่างใช้โอกาสของสงครามทำลายหลักฐานการเป็นเจ้าของทาสและ หลักฐานที่ชี้ถึงสถานภาพทางสังคมของประชาชน อีกทั้งพวกเขาได้พากันอพยพหนีไป จากท้องถิ่นเดิมเพื่อตั้งถิ่นฐานใหม่ที่เป็นอิสระด้วยการหักล้างดวงพงทำเป็นที่อยู่อาศัย และที่ทำกินของตน

ง. โครงสร้างสังคมได้รับการกระทบกระเทือนอย่างหนักเนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถหารายได้เข้ารัฐได้อย่างเพียงพอ จึงมีการขายตำแหน่งยางบันและตำแหน่ง ราชการให้แก่คนทั่วไปที่ร่ำรวย ส่วนพวกเขาบันกลับตกที่นั่งลำบาก ไม่อาจเลี้ยงดูทาส ได้ ทำให้สถานภาพทางสังคมแปรเปลี่ยนไป นอกจากนี้ ช่างชำนาญการหรือชนชั้นกลาง มีจำนวนลดลงมาก จึงไม่สามารถผลิตสินค้าหัตถกรรม เครื่องปั้นดินเผา และเขียน หนังสือได้เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้น ทุกส่วนของสังคมจึงวุ่นวายสับสนไปหมด

จ. ขนบธรรมเนียมตามลัทธิขงจื้อไม่อาจปฏิบัติอย่างเคร่งครัดได้ดังเช่นแต่ก่อน เพราะทุกคนต้องตะเกียกตะกายหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวให้มีชีวิตรอด อนึ่ง ทรัพย์สินที่มีค่าทางวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นภาพวาด หนังสือหายากและมีค่ายิ่ง และสิ่งของ เครื่องใช้สมัยโบราณที่เก็บรักษาไว้ในบ้านเรือนและปราสาทราชวังถูกญี่ปุ่นขโมยไป หรือไม่ก็ถูกทำลายนับไม่ถ้วน

ในทางตรงกันข้าม ภายหลังจากที่โชชิเสียชีวิตไป ญี่ปุ่นกลับมีความผาสุกยิ่ง เพราะโตกุกาวา อีเอยาสุ (Tokugawa Ieyasu) ได้รับตำแหน่งโชกุนและประกาศนโยบาย ไม่รุกรานใคร ดังนั้น ในช่วงเวลานั้นจนถึงศตวรรษที่ 19 ญี่ปุ่นจึงมีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ และทะนุบำรุงบ้านเมืองให้มีความเจริญรุ่งเรือง อนึ่ง ในปี ค.ศ. 1606 โตกุกาวาจึงได้ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับเกาหลีอีกครั้ง

1.4 อาณาจักรโชซอนยุคหลัง

นักประวัติศาสตร์เกาหลีมักจะถือว่า การรุกรานของญี่ปุ่นในตอนปลาย คริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกาหลีเปลี่ยนแปลงไปทั้งภายในและ

การติดต่อกับต่างประเทศ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว สถานการณ์ของเกาหลีมิได้เป็นเช่นที่คาดการณ์ไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) การจัดกองทัพใหม่ ในยุคก่อน สามัญชนและชาวนาจะถูกเกณฑ์ให้เป็นทหารช่วงเวลาหนึ่ง โดยอยู่ใต้การบังคับบัญชาของขุนนาง วิธีการดังกล่าวนี้กองทหารไม่ได้รับการจัดให้เป็นรูปองค์กรทหารถาวรและไม่ได้รับการฝึกฝนการรบพุ่งอย่างเป็นระบบและจริงจัง ทำให้กองทหารเกาหลีมีแต่ความอ่อนแอและไม่สามารถป้องกันการรุกรานจากศัตรูได้ ต่อมา ได้มีการจัดระเบียบกองทัพใหม่โดยตั้งเป็นกองทหารถาวรและจำแนกหน่วยรบออกเป็นฝ่าย ๆ ดังเช่น กองทหารธนู กองทหารดาบ กองทหารหอก และกองทหารทาส เป็นต้น การจัดกองทัพแบบใหม่นี้ ทำให้มีการฝึกฝนในด้านการต่อสู้และให้อยู่ประจำการอยู่ในป่า ทำให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

(2) การแบ่งกลุ่มสังคมออกเป็นกลุ่มหรือก๊กเล็กก๊กน้อยตามสายตระกูลและตามภูมิภาคนิยม เช่น กลุ่มภาคเหนือ กลุ่มภาคกลาง กลุ่มภาคตะวันตก และกลุ่มภาคตะวันออกนั้นมิได้ลดความเข้มข้นลงเลย ในทางตรงกันข้าม การแบ่งกลุ่มสังคมกลับมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในหมู่ชนชั้นที่เป็นข้าราชการ เมื่อกลุ่มเก่าแตกแยกกันออกไปก็จะกลายเป็นกลุ่มใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายกลุ่ม พวกชนชั้นเหล่านี้จะพากันกระจุกตัวรวมกันยามที่จะมีการเลือกผู้สืบทอดตำแหน่งในงาน ไร่ทุกข์ของกษัตริย์ผู้ล่วงลับตามธรรมเนียมขงจื้อ แต่การรวมตัวมีจุดมุ่งหมายอื่น นั่นคือ การแสวงหาอำนาจและการเกาะกลุ่มตามขั้วอำนาจ ดังเช่น กลุ่มภาคเหนือสนับสนุนโอรสของกษัตริย์ซอนโจชื่อกวางเฮ-กุนขึ้นครองราชย์ในปี ค.ศ. 1608 และขจัดกลุ่มอื่นให้พ้นทาง ต่อมากลุ่มภาคตะวันตกได้รวมกำลังทำการรัฐประหารในปี ค.ศ. 1623 และยกหลานของกษัตริย์ซอนโจขึ้นเป็นกษัตริย์ชื่อกษัตริย์อินโจ (Injo ค.ศ. 1623 - 1649) พร้อมกันนั้น ก็ได้ประหารชีวิตกลุ่มเหนือเป็นจำนวนมาก ทำให้กลุ่มเหนือหมดอำนาจในราชสำนักตั้งแต่นั้นมา การแย่งอำนาจเช่นนี้ได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาจนกระทั่งเกาหลีสูญสิ้นอิสรภาพให้แก่ญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1910

การแบ่งกลุ่มยังมีผลต่อระบบการรับเข้าทำงานในตำแหน่งข้าราชการอีกด้วย ทั้งนี้เพราะระบบการสอบไล่ตามแนวทางในลัทธิขงจื้อนั้นผู้สอบได้ต้องเป็นผู้คงแก่เรียนและเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาเมืองจริง ๆ แต่กรณีของเกาหลี แม้ว่าผู้เข้าสอบจะเก่งและสอบผ่านข้อสอบวิชาภาษาจีนและการเรียงความได้แล้ว แต่ก็ไม่แน่ว่าจะสอบผ่านในด้าน

ความเชี่ยวชาญทางการเมือง ดังนั้น ผู้เข้าสอบจะต้องเป็นพวกของกลุ่มที่มีอำนาจซึ่งจะมีสมาชิกที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ทำหน้าที่ในการสอบจึงจะมีโอกาสสอบผ่าน หรือแม้ว่าจะสอบผ่านได้แล้ว การแต่งตั้งก็จะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มที่มีอำนาจเช่นกัน มิฉะนั้น ก็จะไม่ได้รับการบรรจุให้เป็นข้าราชการ

(3) การพัฒนาด้านความรู้กับการติดต่อกับโลกตะวันตก ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 และ 18 ราชสำนักเกาหลีได้เผชิญกับการท้าทายใหม่ ที่สำคัญก็คือ อิทธิพลของชาติตะวันตกที่แพร่เข้าไปยังดินแดนคาบสมุทรเกาหลี แต่การเข้าไปของคนและอารยธรรมตะวันตกแตกต่างไปจากกรณีของจีนและญี่ปุ่น ทั้งนี้เพราะสภาพทางภูมิศาสตร์ของเกาหลีที่ตั้งอยู่ลึกเข้าไป ยากที่จะเข้าถึงได้โดยง่าย อีกทั้งคนในราชสำนักส่วนใหญ่ของเกาหลีมีวัฒนธรรมที่ไม่เป็นมิตรกับคนต่างชาติ (cultural chauvinism) และชอบอยู่อย่างโดดเดี่ยว (cultural isolation) ไม่ชอบคบค้ากับผู้อื่นโดยกเว้นจีน ลักษณะดังนี้ได้แสดงออกในรูปของการมีกฎหมายที่ปกป้องการเข้ามาของต่างชาติ หากเกิดกรณีที่เกี่ยวข้องชาติตะวันตกเกิดอับปางลงในน่านน้ำของเกาหลี ก็จะถูกผลักดันให้ออกไปโดยเร็วหรือไม่ก็จำคุกกลาสีเรือ

อย่างไรก็ตาม การติดต่อกับชาติตะวันตกในยุคนี้ก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น โดยพวกเขาอาจเข้ามาเองโดยบังเอิญหรือผ่านเข้ามาทางจีนและญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแผ่อิทธิพลเข้ามาของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ดังมีลำดับเหตุการณ์ดังนี้

ก. Caspedes มิชชันนารีเข้ามาที่กองทัพญี่ปุ่นของฮิเดโยชิในปี ค.ศ. 1592

ข. Jan Janse Weltevreer กลาสีเรือชาวฮอลันดาที่รอดชีวิตจากเรืออับปางที่เกาะเชจูโด ในปี ค.ศ. 1628 เขาถูกจับส่งไปยังกรุงโซลและได้รับการขอร้องให้ช่วยปรับปรุงอาวุธให้กับกองทัพเกาหลี

ค. ในปี ค.ศ. 1653 กลาสีเรือชาวฮอลันดาและเพื่อนที่รอดชีวิตจากเรืออับปางได้ถูกจำขังถึง 15 ปี หนึ่งในผู้ถูกจับชื่อ Hendrik Hamel ได้หนีกลับยุโรปและเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเกาหลี หนังสือของเขาได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน ทำให้คนตะวันตกรู้จักเกาหลีแต่ก็ไม่กว้างขวางนัก

ง. ในยุคต้นของราชวงศ์ชี่ บาดหลวงชาวปอร์ตุเกสชื่อ Francis Xavier ซึ่งประจำการในประเทศญี่ปุ่นได้มีความเห็นว่า หากจะเผยแพร่คริสต์ศาสนาให้ประสบความสำเร็จในเอเชียจำเป็นต้องให้ผู้นำจีนเปลี่ยนศาสนา ก่อน อย่างไรก็ตาม

บาดหลวงผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเมืองจีนได้ แต่ต่อมา บาดหลวง Matteo Ricci สามารถเข้าไปในเมืองจีนและได้นำแนวคิดของ Francis Xavier ไปปฏิบัติ เขาไม่เพียงแต่สามารถทำการเผยแพร่คริสต์ศาสนาได้เท่านั้น แต่ยังได้รับการยกย่องให้เป็นที่ปรึกษาในราชสำนักของจีนอีกด้วย

Matteo Ricci และคณะบาดหลวงพยายามเรียนรู้ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของจีน พร้อมกับได้นำวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ของโลกตะวันตกเข้าไปเผยแพร่ด้วย อันได้แก่ วิชาดาราศาสตร์ การนับวันเดือนปี ภูมิศาสตร์ คณิตศาสตร์ อุตสาหกรรมและการใช้ระเบิดเป็นอาวุธ ต่อมา ได้มีการแปลความรู้เหล่านี้เป็นภาษาจีน และได้รับความสนใจแพร่หลายทั่วไป หนังสือเหล่านี้ถูกส่งไปยังเกาหลีโดยคณะทูตที่ไปเยี่ยมคารวะราชสำนักจีนเป็นประจำทุกปี โดยหนังสือเล่มแรก ๆ ที่เกาหลีได้รับก็คือแผนที่ของทวีปยุโรปและคำภีร์สอนศาสนาที่เขียนโดยบาทหลวง Matteo Ricci

จ. ในปี ค.ศ. 1630 ของ ทูวอน หนึ่งในคณะทูตเกาหลีได้รู้จักกับพระชาวอิตาลีชื่อ Johanness Rodriguez ที่กรุงปักกิ่ง พระรูปนี้ได้มอบหนังสือเกี่ยวกับดาราศาสตร์ การนับตามปฏิทินตะวันตก ภูมิศาสตร์ กล้องส่องทางไกล นาฬิกาปลุกและปืนใหญ่ให้ ซึ่งจึงได้นำหนังสือและสิ่งของดังกล่าวกลับไปมอบให้กับกษัตริย์ ต่อมา ในปี ค.ศ. 1644 เจ้าชายโซเฮียน (Sohyon) ได้รู้จักกับพระชาวเยอรมันชื่อ Adam Schall ในขณะที่ทรงประทับเป็นตัวประกันในนครปักกิ่ง พระองค์ได้รับหนังสือของชาวตะวันตกที่แปลเป็นภาษาจีนเป็นจำนวนมากและได้นำกลับไปยังเกาหลี

ฉ. ในปี ค.ศ. 1720 ยี อีเมียง ทูตเกาหลีที่ไปเมืองจีนได้รู้จักกับชาวตะวันตกชื่อ Jesuits Koegle และ Saurez ซึ่งทำงานเป็นที่ปรึกษาประจำหอคูดาวในนครปักกิ่ง ยีให้ ความสนใจศึกษาความรู้เหล่านี้มาก จึงได้นำเอกสารกลับไปยังเกาหลีและนำความรู้ไปเผยแพร่ในบ้านเกิดเมืองนอนของเขา

การถ่ายทอดความรู้ทางด้านศาสนาและวิทยาศาสตร์ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของโลกตะวันตกเป็นไปอย่างกว้างขวางในหมู่ชนชั้นสูงของเกาหลีที่สามารถอ่านภาษาจีนและชนชั้นกลางบางกลุ่ม จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1783 ยี ซังฮุนข้าราชการเกาหลีได้เข้าพิธีเปลี่ยนเป็นคริสต์ศาสนิกชนเมื่อครั้งเขาตามพ่อของเขาซึ่งเป็นหนึ่งในคณะทูตไปยังเมืองจีน และได้นำคริสต์ศาสนาเข้าไปเผยแพร่ยังแถบทางภาคใต้ของคาบสมุทร การ

เผยแพร่ของชาวคริสต์เกาหลีผู้นี้ก่อให้เกิดความเลื่อมใสในหมู่สามัญชนและชาวนาในภาคนี้อย่างกว้างขวาง

อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของคริสต์ศาสนาก่อให้เกิดข้อขัดแย้งกับคนหัวเก่าที่นับถือความเชื่อดั้งเดิมและลัทธิขงจื้อ ในที่สุด คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกก็ถูกสั่งห้ามมิให้ทำการเผยแพร่ในเกาหลีเมื่อปี ค.ศ. 1785 และยังคงผลให้การส่งหนังสือจากเมืองจินสวดุดหยุดลง แต่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไม่ถูกจำกัดตามคำสั่ง ในทางตรงข้ามกลับได้รับความนิยมในหมู่คนรุ่นใหม่และนักวิชาการหัวก้าวหน้า คนเหล่านี้ได้ตั้งขบวนการซีรัค (Sirhak) ที่เน้นการนำความรู้ของชาวตะวันตกไปใช้ในชีวิตประจำวัน

(4) ความปั่นป่วนในคริสต์ศตวรรษที่ 19 การแย่งชิงอำนาจเป็นไปอย่างเข้มข้นตลอดเวลาเพื่อเข้าครอบครองราชบัลลังก์และอำนาจทางการเมืองโดยกลุ่มยงบันแต่ละกลุ่มคอยสนับสนุนผู้สืบทอดตำแหน่งกษัตริย์แต่ละพระองค์ ทำให้มีการเปลี่ยนขั้วอำนาจกลับไปมาอยู่เสมอ การแย่งชิงอำนาจของชนชั้นสูงมีผลให้ชาวนาและสามัญชนประสบกับความลำบากยากแค้นเพราะต้องจ่ายภาษีเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ความยากจนมาจากการฉ้อราษฎร์บังหลวงของเหล่ายงบันและข้าราชการส่วนภูมิภาค และจากภัยธรรมชาติที่ทำให้พืชผลเสียหายอย่างต่อเนื่อง ดังเช่น เกิดอุทกภัยในจังหวัดทางภาคใต้ระหว่าง ค.ศ. 1810 - 1819 อุทกภัยครั้งใหญ่ทั่วประเทศปี 1820 อุทกภัยที่จังหวัดสวาแฮ ปี 1822 ที่จังหวัดเคียงซัง ปี 1823 ที่จังหวัดโซลลา ปี 1824 ที่จังหวัดฮัมเกียง ปี 1829 และที่จังหวัดซุงชอง ปี 1832 อนึ่ง ในปี 1821 เกิดอหิวาตกโรคระบาดในเกาหลีและคร่าชีวิตผู้คนมากมาย เป็นต้น แต่รัฐบาลก็ไม่มีมาตรการเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์

คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกที่ได้รับความนิยมจากประชาชนในจังหวัดทางภาคใต้ในขณะที่ยงบันจากภูมิภาคนี้เรืองอำนาจในยุคกษัตริย์ชองโจ (Chongjo ค.ศ. 1776 - 1800) ได้ถูกขจัดโดยกษัตริย์ซุนโจ (Sunjo ค.ศ. 1800 - 1834) ที่มีกลุ่มอันดง คิม (Andong Kim) ให้การสนับสนุน ขุนนางกลุ่มนี้เป็นปฏิปักษ์กับกลุ่มทางใต้และต่อต้านคริสต์ศาสนาอย่างรุนแรงจึงเข้าจับกุมคุมขังชาวคริสต์นับพัน ซึ่งในจำนวนนี้หลายร้อยคนเสียชีวิตในคุก พระคาทอลิกชาวเกาหลีชื่อ ฮวาง ซายอง ได้ลอบเขียนจดหมายส่งไปยังบาทหลวงชาวฝรั่งเศสที่กรุงปารีสเพื่อขอกองทัพมาช่วยเหลือ แต่จดหมายถูกรัฐบาลจับได้ ทำให้มีการสังหารพวกคาทอลิกเพิ่มสูงขึ้น ในปี ค.ศ. 1839 ชาวคาทอลิกจำนวน 80

คนถูกประหารชีวิตในจำนวนนี้มีผู้หญิงถึง 50 คน และถูกจับอีกหลายร้อยคนรวมทั้ง บาทหลวงชาวฝรั่งเศส เหตุการณ์คับขันในเกาหลีได้สร้างความตื่นตระหนกแก่ชาวคาทอลิกทั่วเอเชีย บาทหลวงชาวฝรั่งเศสในจีนจึงได้ขอร้องให้กองทัพฝรั่งเศสช่วยเหลือ เรือรบสามลำภายใต้การนำของนายพลเรือ Cecile ได้รุดไปยังน่านน้ำเกาหลีในปี ค.ศ. 1946 และยื่นคำขาดให้พระนางซุนวอน (Sunwon ค.ศ. 1834 - 1850) ผู้สำเร็จราชการให้คำอธิบายว่าทำไมพลเรือนและบาทหลวงชาวฝรั่งเศสถูกฆ่าตายอย่างทารุณและจะกลับมารับคำตอบในปีรุ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้กองทัพเรือรบจะกลับมาอีกครั้งในปีต่อมา แต่ก็ไม่เกิดผลใด ๆ เพราะเรือรบลำหนึ่งชนกับหินโสโครกได้รับความเสียหาย จึงถอยทัพกลับไปโดยไม่ได้รับคำตอบ ในทางตรงกันข้าม ชุนนางในราชสำนักเกาหลีต่างลำพองใจที่ผลักดันฝรั่งเศสออกไปได้โดยง่าย

ต่อมา กษัตริย์โชลชอง (Cholchong ค.ศ. 1849 - 1864) ขึ้นครองราชย์ สถานการณ์เป็นปฏิปักษ์กับชาวคาทอลิกลดความรุนแรงลง บาทหลวงชาวฝรั่งเศสหลายคนต่างทยอยเดินทางเข้าไปในเกาหลีอีกครั้งเพื่อเผยแพร่ศาสนา ทำให้มีผู้เลื่อมใสให้การนับถือเพิ่มเป็น 23,000 คน ใน ค.ศ. 1865 แต่ความสงบเกิดขึ้นได้ไม่นานนักเมื่อข่าวใหญ่ 2 - 3 ข่าวได้แพร่สะพัด ได้แก่ จีนพ่ายแพ้ต่ออังกฤษและฝรั่งเศสในสงครามฝิ่น (ค.ศ. 1839 - 1842) การปราบปรามกบฏไถฝิงในปี ค.ศ. 1864 และนายเรือ Matthew Perry ชาวอเมริกันได้แล่นเรือเข้าไปเพื่อขอร้องแกมบังคับให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศเพื่อทำการค้ากับสหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 1853 และอีกหนึ่งปี ต่อมา ญี่ปุ่นก็ได้เปิดประเทศทำการค้าขายตามข้อเสนอของสหรัฐฯ และกับประเทศอังกฤษ รัสเซีย ฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ในปี ค.ศ. 1858 เหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านชาวตะวันตกที่เข้ามาแทรกแซงประเทศเอเชียตะวันออกและราชสำนักเกาหลีต่างลงความเห็นว่าคริสต์ศาสนิกายโรมันคาทอลิกมีส่วนทำให้ประเทศตะวันตกรุกรานบ้านเมืองของเขา จึงพากันหวาดระแวงและเป็นเดียดเป็นแค้นมากขึ้นตามลำดับ ในที่สุดจึงตัดสินใจกล่าวหาว่าการเผยแพร่ศาสนาคริสต์เป็นสิ่งเลวร้ายที่เป็นภัยคุกคามต่อเกาหลี และเรียกร้องให้ชาวเกาหลีร่วมกันทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของชาวคริสต์

ในช่วงนี้เอง ได้เกิดขบวนการตงฮัก (Tonghak) หรือกลุ่มผู้เน้นการศึกษาเรื่องราวของโลกตะวันออกในปี ค.ศ. 1863 ขบวนการนี้ได้นำแนวความคิดของกบฏไถฝิงของจีนที่ต้องการขจัดอิทธิพลของชาวตะวันตก รวมทั้งเป็นขบวนการต่อต้านการรื้อ

ราษฎรบังหลวงของเหล่ายั้งและข้าราชการ อีกทั้งต้องการปิดเป่าสภาพยากจนของ
ชาวนาและประชาชนให้หมดไปจากสังคมเกาหลี

(5) การแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยว เจ้าชายยี เมียงบก (Yi Myong-bok) ซึ่งมีอายุ
เพียง 12 ปีขึ้นครองราชย์ทรงพระนามว่ากษัตริย์โคจง (Kojong ค.ศ. 1907) โดยพระ
บิดาได้รับการสถาปนาเป็นเตวอนกุน (Taewongun) หรือเป็นตำแหน่งพระราชบิดาของ
กษัตริย์ผู้ทำหน้าที่เป็นประธานขุนนางแห่งราชสำนัก เตวอนกุนจึงมีอำนาจมากและได้
ขจัดกลุ่มขุนนางกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างราบคาบ และได้ยึดอำนาจทางการเมืองไว้ในมือ
อย่างเด็ดขาด โดยแท้จริงแล้ว เขาเป็นคนเชื้อสัจสุจริตและนิยมคุณค่าจารีตประเพณี
พื้นเมืองและขงจื้ออย่างเคร่งครัด ลักษณะบุคลิกดังนี้ทำให้เขามีวิสัยทัศน์ไม่กว้างไกล
ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และปฏิเสธการติดต่อกับโลกภายนอก ด้วยเหตุนี้ เขาจึงดำเนิน
นโยบายสันโดษและเรียกประเทศเกาหลีว่า รัฐฤาษี (Hermit State) อีกทั้งได้ทุ่มเท
งบประมาณในการบูรณะซ่อมแซมพระราชวังเคียงบกขึ้นมาใหม่ภายหลังจากที่ถูกฮิเด โยชิ
ทำลายเมื่อครั้งบุกโจมตีเกาหลีเมื่อสองร้อยปีที่ผ่านมา จนกระทั่งพระราชวังได้รับการ
ก่อสร้างใหม่สำเร็จลุล่วงในปี ค.ศ. 1867 และกลายเป็นมรดกล้ำค่าล้ำทุนสถาบันกษัตริย์
ให้สูงเด่น แต่ก็เสียค่าใช้จ่ายมหาศาลที่ต้องเรียกเก็บจากชาวนาและสามัญชนในรูปของ
ภาษีอากร รวมทั้งแรงงานจากชนชั้นต่ำทั้งหมด

เตวอนกุนได้ขับไล่ชาวตะวันตกที่เข้ามาติดต่อกับเกาหลีหลายครั้งและ
ปราบปรามชาวคาทอลิกอย่างรุนแรงและโหดเหี้ยมด้วยการสังหารกว่า 8,000 คน ต่อมา
กษัตริย์โคจงได้ทรงอภิเษกสมรสกับหญิงในสกุลมินและราชินีมินได้ร่วมกับกลุ่มเครือ
ญาติขจัดอิทธิพลของเตวอนกุนได้สำเร็จในปี ค.ศ. 1872 ต่อมาญี่ปุ่นในยุคจักรพรรดิเมจิ
ได้บีบบังคับให้เกาหลีเปิดประเทศในปี ค.ศ. 1876 และเริ่มขยายอิทธิพลเข้ามาในเกาหลี
อีกครั้ง สหรัฐฯ และชาวตะวันตกได้ทำสนธิสัญญาทางการค้ากับเกาหลีในเวลาต่อมาเมื่อ
ปี ค.ศ. 1882 ชาวญี่ปุ่นจึงพากันเข้ามาพำนักในเกาหลีมากขึ้น ในช่วงเวลาดังกล่าว การ
ช่วงชิงอำนาจระหว่างเตวอนกุนกับราชินีมินเป็นไปอย่างเผ็ดร้อนด้วยการลอบช่มโจมตีกัน
และกันเสมอ เตวอนกุนได้รับการสนับสนุนจากญี่ปุ่น ส่วนราชินีมินได้รับการ
ช่วยเหลือจากจีนที่ต้องการคานอำนาจและช่วงชิงผลประโยชน์ในเกาหลีจากญี่ปุ่น การ
ช่มโจมตีกันจึงเป็นไปอย่างกว้างขวางและได้กระทบกระทั่งกับทรัพย์สินของชาวญี่ปุ่น
ญี่ปุ่นจึงบีบบังคับให้เกาหลีชดเชยค่าเสียหายและยินยอมให้ชาวญี่ปุ่นเดินทางภายใน

เกาหลีได้อย่างเสรี อนึ่ง รัสเซียก็พยายามแทรกตัวเข้ามามีบทบาทในราชสำนักเกาหลีเพื่อขยายอิทธิพลเข้าไปในคาบสมุทร

ดังนั้น เกาหลีจึงตกอยู่ท่ามกลางมรสุมร้ายจากชาติมหาอำนาจรอบข้าง และสภาพการเมืองภายในมีแต่ความยุ่งเหยิง เหตุการณ์เหล่านี้มีผลให้ชาวเกาหลีถูกขูดรีดหนักยิ่งขึ้นจนไม่อาจทนได้ ขบวนการตงฮักจึงลุกฮือขึ้นมาอีกครั้งในปี ค.ศ. 1892 และได้เข้าทำลายอาคารที่ทำการของรัฐบาล พร้อมกับแย่งชิงอาหารและข้าวของจากรัฐบาลและของญี่ปุ่นไปแจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ ญี่ปุ่นจึงได้ส่งกองทัพเข้าไปในเกาหลีโดยอ้างว่าเพื่อปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของตน แต่ในความเป็นจริงแล้ว เป็นแผนที่ต้องการสร้างจักรวรรดินิยมขึ้น

(6) อำนาจของญี่ปุ่นบนคาบสมุทร เมื่อญี่ปุ่นมีอำนาจเหนือจีนในเกาหลีแล้วก็ได้แต่งตั้งนายคิม ฮองจิบเป็นนายกรัฐมนตรี และได้เร่งออกกฎหมาย 208 ฉบับโดยมีจุดมุ่งหมายคือ การทำลายล้างสังคมแบบจารีตประเพณีตามแบบขงจื้อโบราณ และการสร้างฐานที่ทำให้ญี่ปุ่นสามารถดักดวงผลประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ญี่ปุ่นได้เข้าควบคุมการคลังของเกาหลีอย่างเข้มงวด ดังนั้น ราชินีมินจึงได้ขอร้องให้โซเวียตช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูอำนาจของพระนางอีกครั้งและได้ออกคำสั่งปลดนายกรัฐมนตรีคิมและขจัดนักการเมืองที่สนับสนุนญี่ปุ่นจนหมดสิ้น รวมทั้งได้แต่งตั้งนายปึก ยองเฮียงขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้ญี่ปุ่นไม่พอใจการกระทำของโซเวียตและราชินีมินยิ่งนัก จึงจัดส่งหน่วยล่าสังหารชาวญี่ปุ่นเข้าไปในพระราชวังและจับตัวราชินีมินฆ่าทิ้งและเผาทำลายศพในคืนวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ. 1895

โซเวียตไม่พอใจญี่ปุ่นจึงหาทางแก้เผ็ด พอมีโอกาสเหมาะในตอนเช้าตรู่ของวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1896 จึงได้บุกชิงตัวกษัตริย์โคจองมาไว้ในสถานทูตและบังคับให้พระองค์ประกาศกฤษฎีกายุบสภา และออกคำสั่งจับอดีตนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีร่วมคณะ จากนั้น ฝูงชนเกาหลีพากันโกรธแค้นบุคคลเหล่านี้ในฐานะที่เป็นสมุนรับใช้ญี่ปุ่น จึงรวมประชาทัณฑ์จนตาย ญี่ปุ่นไม่พอใจการทำลายของโซเวียต จึงมีการกระทบกระทั่งกันตลอดเวลา แต่โซเวียตก็ไม่เกรงใจญี่ปุ่นมากขึ้นด้วยการแย่งชิงผลประโยชน์ในจีนในปี ค.ศ. 1900 และเข้ายึดแมนจูเรีย ทำให้ญี่ปุ่นสูญเสียผลประโยชน์เป็นอันมาก จึงยื่นคำขาดให้โซเวียตถอนตัวออกจากแมนจูเรียโดยไม่มีเงื่อนไขและเรียกร้องให้โซเวียตยอมรับฐานะอำนาจสูงสุดของตนในเกาหลี แต่โซเวียตกลับเพิกเฉย

ญี่ปุ่นจึงโจมตีโซเวียตอย่างสายฟ้าแลบโดยไม่ประกาศสงครามในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1904 ปอร์ตอาเธอร์ถูกยึดและกองทัพเรือในภาคตะวันออกถูกทำลายอย่างราบคาบที่บริเวณเกาะซุชิม่า ในที่สุด โซเวียตก็ยอมรับการพ่ายแพ้ในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 1905 และเซ็นสัญญาปอร์ตสมัธในเงื่อนไขที่ว่า ญี่ปุ่นมีผลประโยชน์ทางการเมือง การทหาร และทางเศรษฐกิจในเกาหลีแต่เพียงชาติเดียว

ในวันที่ 17 พฤศจิกายน ค.ศ. 1907 ญี่ปุ่นได้บังคับให้กษัตริย์โคจของลงพระนามลดฐานะเกาหลีลงมาเป็นรัฐในอารักขาของญี่ปุ่น และบังคับให้นายกรัฐมนตรี ยึงยองลงนามสนธิสัญญาผนวกเกาหลีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรอาทิตย์อุทัยเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ. 1910 อันเป็นการสิ้นสุดอิสรภาพของสังคมเกาหลี การยึดครองของญี่ปุ่นเป็นเวลาถึง 35 ปีก่อให้เกิดผลกระทบมากมาย แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่อาจนำกลับคืนมาได้จนถึงทุกวันนี้ ก็คือการแบ่งแยกเกาหลีออกเป็น 2 ประเทศภายหลังที่ได้รับเอกราชจากญี่ปุ่น

หมายเหตุ

ปฏิทินประวัติศาสตร์ของเกาหลี

ก่อนคริสต์ศักราช

ปี 2333	กำเนิดชาติเกาหลีโดยตันกุน - เทพเจ้าผู้สร้างอาณาจักรโซซอนยุคเก่าขึ้น ในวันที่ 3 ตุลาคม
1000	ยุคนีโอลิธิค
300	ยุคทองแดง
57	ยุคเหล็ก

คริสต์ศักราช

ปี -667	ยุคสามอาณาจักร - ซิลลา เพ็กเจ และโคกูริว
668-918	อาณาจักรซิลลา (สหพันธรัฐรวมซิลลา)
919-1392	อาณาจักรโคริว
1392-1910	อาณาจักรโซซอนยุคใหม่ หรือราชวงศ์ยี่
1910-1945	ถูกญี่ปุ่นยึดครอง 35 ปี
1945-1948	เป็นดินแดนในอารักขาขององค์การสหประชาชาติ (ส่วนทางเหนืออยู่ในการอารักขาของสหภาพโซเวียต ส่วนทางใต้มี สหรัฐฯเป็นผู้ให้การคุ้มครอง)
1948	ตั้งเป็นประเทศเอกราช โดยแบ่งคาบสมุทรเกาหลีออกเป็น 2 ประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- _____, "The Origins of Korean Culture," The Culture and Arts of Korea. Seoul: Ministry of Culture and Sports, Cultural Exchange Division, 1993.
- Han Woo-Keun, The History of Korea. Honolulu: University Press of Hawaii, 1974.
- Skillend, "King Sejong's Alphabet a Unique Achievement," Introducing Korea. Edited by Peter Hyun. Seoul: Jungwoo-sa, Publishers, 1987.
- Lee Hoonok, Land Utilization and Rural Economy in Korea, Chicago, 1936.
- Choe Yong-Ho, "Commoners in Early Yi Dynasty Civil Examinations: An Aspect of Korean Social Structure, 1392-1600," Journal of Asian Studies. 33: 4 August 1974.
- Korean Overseas Information Service, "History," A Handbook of Korea. Seoul: Samhwa Printing, 1990.
- Fujiya Kawashima, "Historiographic Development in South Korea: State and Society from the Mid-Koryo to the Mid-Yi Dynasty," Korean Studies. University of Hawaii vol.2 (1978).
- Richard Saccone, "Warrior Monk of the Yi Dynasty-Samyongdong," Koreans to Remember. New Jersey: Hollym, 1993.
- Andrew E. Kim, "A History of Christianity in Korea: From Its Troubled Beginning to Its Contemporary Success," Korea Journal. 35: 2 (Summer 1995).
- Richard Saccone, "First Christian Martyr: Kim Tae-gon (1821-1864)," Koreans to Remember.
- Young I. Lew, "The Reform Efforts and Ideas of Pak Yong-hyo, 1894-1895," Korean Studies. 1(1977) Center for Korean Studies, University of Hawaii.
- Tae-jin Yi, "The Nature of Seoul's Modern Urban Development During the 18th and 19th Centuries," Korea Journal. 35: 3 (Autumn, 1995).

Kim Ki-jung, "Theodore Roosevelt's Image of the World and United States Foreign Policy toward Korea, 1901-1905," Korea Journal. 35: 4 (Winter 1995).

W. Scott Morton, Japan: Its History and Culture. New York: McGraw-Hill, Inc., 1994.

E.O. Reischauer and A.M. Craig, Japan: Tradition and Transformation. Sydney: George Allen and Unwin, 1979.

ภูวดล ทรงประเสริฐ, ประวัติศาสตร์เกาหลีสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530.